

MELDCODE

Huiselijk geweld en kindermishandeling

INLEIDING

Met ingang van 1 januari 2019 is een wijziging van toepassing in het gebruik van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Iedere beroepsgroep dient te beschikken over een 'eigen' afwegingskader onderdeel van de Meldcode. Voor de volgende sectoren is het wettelijk verplicht over een Meldcode te beschikken en te gebruiken wanneer men in aanraking komt met huiselijk geweld of (vermoedens van) kindermishandeling:

- Gezondheidszorg
- Onderwijs
- Kinderopvang
- Maatschappelijke ondersteuning
- Jeugdzorg
- Justitie

Het toepassen van het afwegingskader wordt wettelijk verplicht gesteld in stap 4 en 5 van het Stappenplan van de Meldcode. Dit om de professional, het risico op en de aard van de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling, inzichtelijk te maken en in staat te stellen te beoordelen of er sprake is van, of er een vermoeden dat te melden bij Veilig Thuis. Een wezenlijke verandering behoort bij stap 5 waar naast het melden bij Veilig Thuis de professional zijn/haar hulp kan blijven bieden of organiseren in samenspraak en samenwerking met Veilig Thuis. Stichting Adiona biedt haar aangesloten deelnemers een toegespitst stappenplan, dat direct toepasbaar is en raadt aan het plan goed door te nemen voor gebruik in eigen praktijk en werkomgeving. Hiervoor is een overzichtelijke poster gemaakt die in bijlage 4 terug te vinden is.

Adiona stelt dat de Wet verplichte **meldcode** huiselijk geweld en kindermishandeling door elke professional (beroepsbeoefenaar) gevolgd en geïmplementeerd dient te worden in zijn/haar eigen praktijk en/of werkomgeving en draagt daar **zelf zijn/haar eigen verantwoordelijkheid voor**.

Deze meldcode voldoet aan de kwaliteitseisen van het **LVAK**. Stichting Adiona adviseert om bij vermoedens en casuïstiek altijd contact op te nemen met de aangestelde aandachtsfunctionaris(sen) om zoveel mogelijk persoonlijke interpretaties of invloeden te vermijden.

Kindercoaching valt niet officieel onder de jeugdzorg, gezondheidszorg of maatschappelijke ondersteuning. Desalniettemin is Stichting Adiona van mening dat iedere bij haar aangesloten deelnemers, als beroepsprofessional en (mogelijk) zorgverlener, die met kinderen werkt, deze wet dient na te leven.

Jaarlijks zijn tienduizenden kinderen en volwassenen slachtoffer van mishandeling, verwaarlozing of misbruik. Onderzoek wijst uit dat zorgverleners en leraren die met een Meldcode werken dit drie keer zo vaak melden bij Veilig Thuis dan collega's waar een stappenplan niet voorhanden is.

In de Wet Jeugdzorg wordt vermeldt dat de zorgverlener het recht heeft om vermoedens van kindermishandeling te melden bij Veilig Thuis, zo nodig zonder toestemming van het kind of de ouder. Voor vermoedens van huiselijk geweld zal de wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling een vergelijkbaar wettelijk meldrecht bevatten.

Mishandeling door een professional valt niet onder het bereik van deze Meldcode.

Tot slot: de coachee, de cliënt zal niet altijd het slachtoffer zijn; hij/zij kan ook pleger of getuige zijn.

Ottavia van den Broek – Aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling
E: aandachtsfunctionaris@adiona.nl

INHOUD

Inleiding	2
1. Invoering van een afwegingskader in de verbeterde Meldcode.....	5
2. Een eigen meldcode voor de zelfstandige (kinder)coach	5
Definitie Kindermishandeling en huiselijk geweld	6
Definitie Kindermishandeling	6
Definitie Huiselijk geweld	6
3. Meldnormen: Wanneer dienen coaches te melden?	7
4. De 5 stappen van de Meldcode	8
Instructie gebruik Kindcheck	9
Deskundigheid eerdergerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis.....	9
5. Het afwegingskader	11
6. Stap 5 – Beslissen met Veilig Thuis	14
7. Wettelijke verplichtingen	15
Kindcheck	15
Verantwoordelijkheid	15
Vertrouwelijke informatie	15
Deskundigheid eerdergerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis.....	16
Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim	16
Meldrecht	16
Participatie van kinderen	17
Protocol inzake participatie van een kind	17
8. Preventieve maatregelen.....	20
9. Bijlage 1 – De verschillende vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld	21
Lichamelijke mishandeling	21
Lichamelijke verwaarlozing	21
Psychische mishandeling	21
Psychische verwaarlozing	22
Seksueel misbruik	22
Vrouwelijke genitale verminking (VGV)	22
Eerdergerelateerd geweld	22
10. Bijlage 2 – Seksuele ontwikkeling van kinderen en grensoverschrijdend gedrag	23
Terminologie en definitie	23
Preventieve maatregelen	24
11. Bijlage 3 – Sociale kaart	25
12. Bijlage 4 – Signalenlijst kindermishandeling 4-12 jarigen	26
13. Bijlage 5 – Signalenlijst kindermishandeling 12-18 jarigen	31
14. Bijlage 6 – Observatielijst	34

15. Bijlage 7 – In gesprek met ouders én kind(eren)	37
Gesprek met kinderen.....	37
Gesprek met de ouder(s) en/of verzorger(s)	38
16. Bijlage 8 – Kinddossier	39
17. Bijlage 9 – Afwegingskader	40
Het afwegingskader in de Meldcode	40
De toepassing van het afwegingskader	40
Uitgangspunten bij het hanteren van dit afwegingskader.....	40
Afweging	41
Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure	41
Acute onveiligheid	41
Structurele onveiligheid	43
Disclosure	44
18. Bijlage 10 - Toestemming	45
Toestemming voor het doen van een melding	45
Mondelinge of schriftelijke toestemming	45
De jeugdige cliënt en zijn ouder(s)	45
Bekendmaking van de identiteit van de melder bij vermoedens van kindermishandeling....	45
De melding bij Veilig Thuis	46
Deskundigheid eerdergerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis	47
Verwijsindex risicojongeren	47
20. Gebruikte bronnen en colofon	49

1. INVOERING VAN EEN AFWEGINGSKADER IN DE VERBETERDE MELDCODE

Vanaf januari 2019 is het voor organisaties en zelfstandige professionals die met kinderen werken verplicht om gebruik te maken van de vernieuwde meldcode. De noodzaak om een nieuwe en een verbeterde meldcode door te voeren had als basis de veiligheid van kinderen te kunnen borgen en de situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te brengen.

2.1 Afwegingskader

Het afwegingskader is in de Meldcode opgenomen bij stap 4 en 5. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

2.2 Radarfunctie Veilig Thuis

De rol van Veilig Thuis is bij deze wetswijziging ook aangepast en heeft de organisatie een radarfunctie toegevoegd gekregen. Deze functie geeft Veilig Thuis de gelegenheid om het verkrijgen van de signalen van verschillende organisaties, hulpverleners en/of burgers in een vroeg stadium in te zien, te combineren en te centraliseren.

2.3 Kindparticipatie

De directe betrokkenheid van het kind in het hele proces is ook opgenomen in de verbeterde meldcode. Bij stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

De verbeterde Meldcode is gebaseerd op drie pijlers:

- Meldnormen
- Situaties van onveiligheid
- Afwegingskader

2. EEN EIGEN MELDCODE VOOR DE ZELFSTANDIGE (KINDER)COACH

Het model van de Meldcode, opgesteld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van het ministerie van Justitie en Veiligheid, bedoelt als handreiking voor organisaties en zelfstandige professionals, is gebruikt als basismodel en verder uitgeschreven met inachtneming van het beroep van de kindercoach.

De Meldcode beschrijft de vijf stappen die de professional dient te nemen bij een **vermoeden** van huiselijk geweld of kindermishandeling, gebaseerd op een regelmatig contact tussen coach en coachee. Het stappenplan wijst de weg en helpt bij het nemen van de beslissing om te melden bij Veilig Thuis. Onthoud dat Veilig Thuis na melding met een onderzoek zal starten. Het maken van een melding houdt niet perse in dat er ook daadwerkelijk sprake is van kindermishandeling. Dit kan nooit individueel bepaalt worden en ligt als verantwoording bij het team van Veilig Thuis. Na melding wordt de melder op de hoogte gehouden van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

De vijf stappen van de Meldcode gaan in op het proces vanaf het moment dat er signalen zijn. Signaleren is geen stap op zich, maar een grondhouding van elke professional.

De volgorde van de te nemen stappen is niet dwingend of leidend. Wel is het belangrijk dat alle stappen worden doorlopen voordat een eventuele melding wordt gemaakt. Op elk gewenst moment is het mogelijk om contact op te nemen met Veilig Thuis.

DEFINITIE KINDERMISHANDELING EN HUISELIJK GEWELD

'Kindermishandeling is het doen en laten van ouders, of anderen in soortgelijke positie ten opzichte van een kind, dat een ernstige aantasting of bedreiging vormt voor de veiligheid en het welzijn van het kind.' (Baartman, 2010).

De eigen normen en waarden, de manier waarop men zelf is opgevoed en de cultuur waarin men leeft kan van grote invloed zijn of men kindermishandeling en huiselijk geweld ook daadwerkelijk serieus neemt of niet. Het is daarom van belang onderscheid te maken tussen kindermishandeling en minder gewenste opvoedingssituaties. Iedere ouder maakt immers weleens fouten, is onredelijk of driftig of deelt een tik uit. Bij kindermishandeling is er echter sprake van structureel, stelselmatig, steeds terugkerend geweld of ontbreken van zorg.

DEFINITIE KINDERMISHANDELING

Kindermishandeling is elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Kenmerken van kindermishandeling kunnen zijn: angst, onmacht, isolement, eenzaamheid en loyaliteit.

DEFINITIE HUISELIJK GEWELD

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Hieronder vallen lichamelijke en seksuele geweldpleging, belaging en bedreiging (al dan niet door middel van, of gepaard gaand met, beschadiging van goederen in en om het huis).

De combinatie van kinderen en huiselijk geweld betekent altijd kindermishandeling.

De handelwijze bij huiselijk geweld is hetzelfde als bij kindermishandeling of een vermoeden daarvan.

3. MELDNORMEN: WANNEER DIENEN COACHES TE MELDEN?

Meldnormen: wanneer melden

Professionals die met kinderen werken zijn verplicht een melding bij Veilig Thuis te doen in de volgende situaties:

- Bij **acute onveiligheid** en/of **structurele onveiligheid** en **disclosure**;
- In alle andere gevallen waarin de professional meent dat hij/zij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- Wanneer een professional die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de professional **ALTIJD** bij Veilig Thuis een melding dient te doen. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- a) Acute onveiligheid
- b) Structurele onveiligheid
- c) Disclosure (wanneer een kind of volwassene zelf aangeeft slachtoffer te zijn van mishandeling/verwaarlozing)

a) Acute onveiligheid

Dit zijn situaties van een coachee die in direct fysiek gevaar is, waarvan de veiligheid op het moment zelf van waarneming of op korte termijn niet gegarandeerd kan worden en wanneer blijkt dat hij/zij direct bescherming nodig heeft.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in het geval zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de 'afwezigheid' van de meeste basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

b) Structurele onveiligheid

Situaties waarin sprake is van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is een van de belangrijkste voorspellers voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

c) Disclosure

Dit zijn situaties waarin slachtoffers uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen bij Veilig Thuis gemeld te worden.

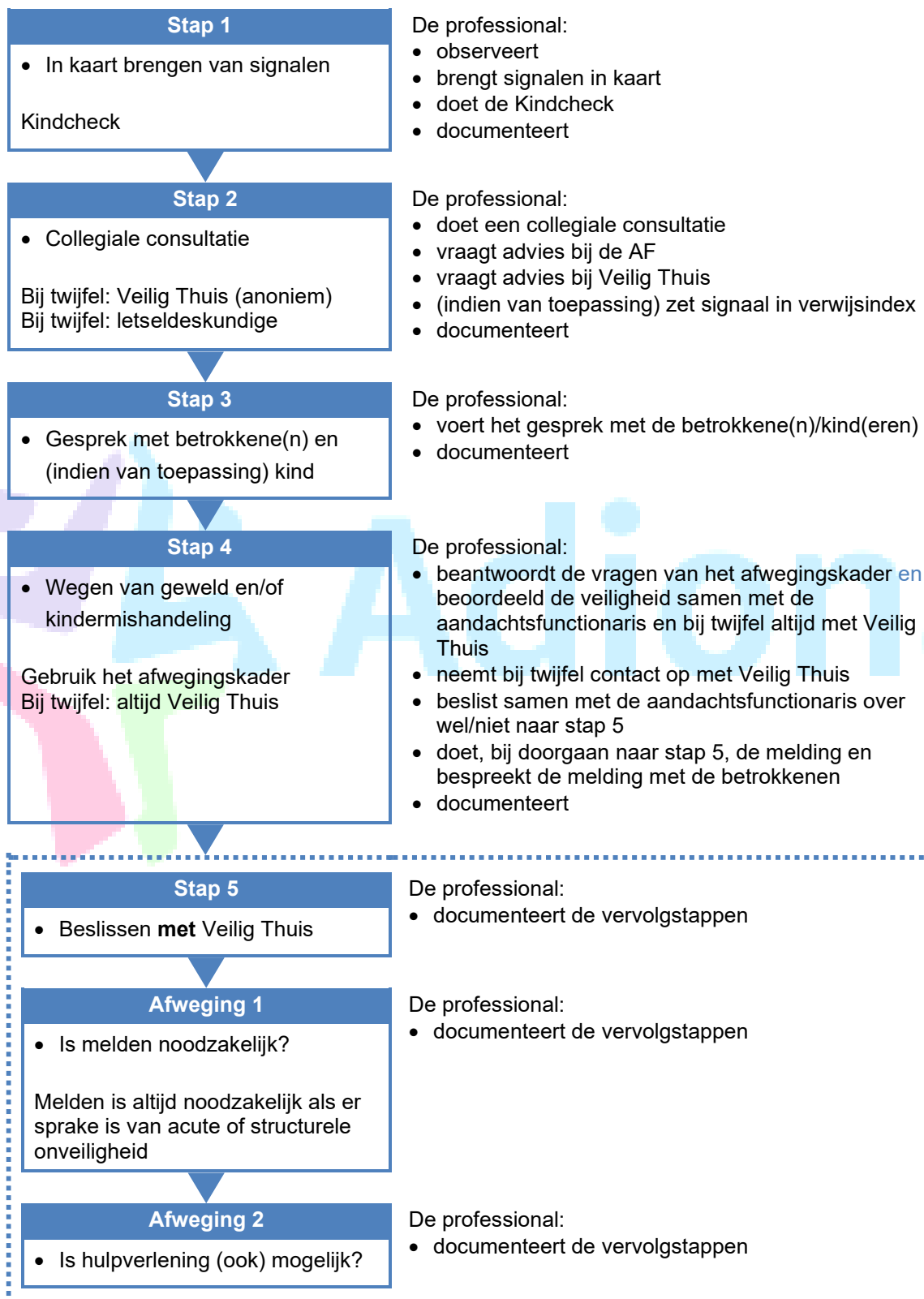
Dit wordt disclosure genoemd, oftewel: onthulling.

Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die in stap 4 worden aangegeven.

Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in de bijlage(n).

4. DE 5 STAPPEN VAN DE MELDCODE

4.1 Toelichting bij de stappen van de Meldcode

STAP 1 – IN KAART BRENGEN VAN SIGNALLEN

De signalen worden vastgelegd in een dossier door de professional. Hierin worden ook de uitkomsten van de gesprekken vermeld die gevoerd worden met de coachee en/of met de ouders, verzorgers. Alles dient zo feitelijk mogelijk vermeld te worden. Informatie over de specifieke situatie afkomstig van derden dient ook opgenomen te worden in het dossier met vermelding van de bron.

De professional kan, zo nodig, de aandachtsfunctionaris van Adiona om advies vragen bij het in kaart brengen van de signalen.

Bij deze stap dient de kindcheck uitgevoerd te worden en de uitkomst opgenomen in het (client)dossier.

INSTRUCTIE GEBRUIK KINDCHECK

Wanneer de professional vanwege de situatie van een client zorgen heeft over de veiligheid van mogelijk (andere) aanwezige kinderen, doet deze een kindcheck. Bij een positieve kindcheck zullen de stappen van de meldcode verder gevolgd worden.

NB:

Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck; De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

DESKUNDIGHEID EERGERELATEERD GEWELD/MEISJESBESNIJDENIS

Wanneer de professional vanwege de situatie van een client zorgen heeft of twijfels of er sprake is van (vermoedens van), eergerelateerd geweld, dient de professional de aandachtsfunctionaris van Adiona te informeren en altijd een deskundige te raadplegen bij de politie, of Veilig Thuis.

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eergerelateerd geweld. De professional dient in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties.

STAP 2 – COLLEGIALE CONSULTATIE

De professional dient in Stap 2 altijd overleg te plegen met een direct betrokken collega (van de cliënt). Doordat kindercoaches veelal zelfstandig werken is het aan één ieder om te bepalen bij wie dit collegiaal advies het beste ingewonnen kan worden. Bij afwezigheid van deskundige collega's adviseert Adiona haar aandachtsfunctionaris te raadplegen of Veilig Thuis.

In verband met de AVG is dit alleen mogelijk op basis van anonieme cliëntgegevens.

In geval van letselduiding dient Veilig Thuis gevraagd te worden een deskundige op dit gebied (arts of verpleegkundige) in te schakelen. Hiervoor hoeft het beroepsgeheim niet doorbroken te worden.

De professional documenteert het advies in het dossier en zal naar aanleiding daarvan zelf de beslissing nemen om wel/niet een signaal af te geven in de Verwijsindex. Dit laatste is afhankelijk van de werkwijze van de professional zelf.

STAP 3 – GESPREK MET BETROKKENE(N) EN KIND(eren)

Na het collegiaal overleg en/of het adviesgesprek met Veilig Thuis, worden de signalen met het kind (afhankelijk van de leeftijd) en/of de ouders besproken. De professional kan de voorbereiding van het gesprek zelfstandig doen maar kan ook gebruik maken van de diensten van de aandachtsfunctionaris van Adiona. De professional voert zelfstandig het gesprek. Bij twijfel raadpleegt de professional altijd Veilig Thuis.

In het gesprek gaat het om de volgende punten:

- het doel van het gesprek uitleggen;
- de signalen (de feiten die vastgesteld zijn en de feitelijke waarnemingen) bespreken;
- het kind en /of ouders uitnodigen daarop te reageren;
- pas na een reactie interpreteren wat er gezien, gehoord en/of gereageerd is.

Mocht door het voeren van een gesprek over de signalen de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding komen, dan is het verstandig de vermoedens nog niet met het kind en/of de ouders te bespreken. Hierbij moet er rekening worden gehouden dat de dader zich afreageert op het slachtoffer of dat het kind en/of ouders het contact willen verbreken. Het kan ook zijn dat het kind nog te jong is. De leeftijd van het kind hoort besproken te worden met Veilig Thuis.

Bij het voeren van een gesprek met een kind alleen, geldt als uitgangspunt dat de ouders hierover vooraf worden geïnformeerd, behalve wanneer er vermoedens zijn dat daarmee de veiligheid van het kind in gevaar komt. Wanneer er op basis van de signalen een ernstig misdrijf wordt vermoed, is het verstandig de te zetten stappen af te stemmen met de intervisies van de politie, al dan niet Veilig Thuis. Gesprekken met slachtoffer en/of getuige kunnen het leveren van bewijs in een strafzaak namelijk belemmeren.

De professional documenteert de uitkomsten van het gesprek in het dossier. Dit dient onderdeel te zijn van het eventueel al bestaande cliëntdossier. Er mag geen schaduw dossier bijgehouden worden.

STAP 4 – WEGEN VAN GEWELD EN/OF KINDERMISHANDELING

Na de beschrijving van de signalen, de uitkomsten van het gesprek en het advies van eventuele deskundigen, dient de verkregen informatie door de professional gewogen te worden. De professional maakt in samenspraak met de aandachtsfunctionaris een beoordeling van de veiligheidssituatie.

De professional beantwoordt de 5 vragen van het afwegingskader en beoordeelt de veiligheid samen met de aandachtsfunctionaris en besluit over het wel of niet doorgaan naar stap 5. Veilig Thuis kan uiteraard ook in deze fase behulpzaam zijn te raadplegen voor advies.

Bij twijfel vraagt de professional altijd advies aan Veilig Thuis. Bij doorgaan naar stap 5 bereidt de professional het gesprek met de betrokkenen voor, met de aandachtsfunctionaris en vraagt hier zo nodig advies bij aan Veilig Thuis. Tijdens het gesprek met de betrokkene vermeldt de professional dat er een registratie bij Veilig Thuis zal plaatsvinden.

De professional documenteert in het dossier de antwoorden op de afwegingsvragen, de genomen beslissingen, het eventuele advies van Veilig Thuis en de uitkomsten van de gesprekken met betrokkenen.

Sinds 1 januari 2019 geldt het afwegingskader binnen de Meldcode.

5. HET AFWEGINGSKADER

Bij **STAP 4** zijn er afwegingsvragen geformuleerd om de professional te ondersteunen bij het maken van de juiste beslissing. Wanneer er sprake is van 'weet het niet', wordt er uitgegaan van 'Nee'.

Vraag 1

Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 3 van de meldcode een vermoeden van of is er sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

Ja
(Ga verder met afweging 2)

Nee
(Vastleggen dossier)

Vraag 2 (Meldnorm1)

Heb ik een vermoeden van, of is er sprake van, acute of structurele onveiligheid?

Ja
(Ga verder met)

Nee
(Vastleggen dossier)

-
- Acute onveiligheid
 - Vragen ter afweging bij acute onveiligheid
 - Voorbeeld acute onveiligheid
 - Structurele onveiligheid
 - Vragen ter afweging bij structurele onveiligheid
 - Voorbeeld structurele onveiligheid

(Uitleg over de hierboven genoemde punten zijn terug te vinden in Bijlage 1)
Het is niet vanzelfsprekend dat de professional voldoende expertise heeft om de juiste afweging te maken of een risicotaxatie uit te voeren.

Bij twijfel raadpleeg altijd Veilig Thuis: 0800-2000.

Vraag 3

Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Ja

(Ga verder met afwegen)

Nee

(Melden bij Veilig Thuis)

Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Vraag 4 (Meldnorm 2-3)

Werken betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?

Ja

(Ga verder met afwegen)*

Nee

(Melden bij Veilig Thuis)

* Voor uitgebreide afwegingen zie Bijlage 1

Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

Vraag 5

Werken betrokkenen mee aan de geboden of georganiseerde hulp?

Ja

Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners*

Nee

(Melden bij Veilig Thuis)

* De professional (deelnemer van Adiona) is niet per definitie een hulpverlener en/of is niet per definitie in staat om de nodige hulp te verlenen. Dit dient duidelijk te worden gemaakt vanaf het eerste contact met Veilig Thuis zodat daar rekening mee kan worden gehouden en de professional altijd op de juiste manier betrokken kan blijven en hulp kan bieden in haar/zijn werkgebied.

Begeleiding vanuit Veilig Thuis is hierbij altijd aan de orde.
Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.

* Voor uitgebreide afwegingen zie Bijlage 1

6. STAP 5 – BESLISSEN MET VEILIG THUIS

De professional is verantwoordelijk voor de beslissing over het al dan niet doen van een melding én voor de inhoud van de melding. In stap 2 en/of 5 van de meldcode vindt altijd telefonisch contact met Veilig Thuis plaats.

In STAP 5 worden de antwoorden van de laatste 3 vragen besproken met Veilig Thuis.

- Bij acute onveiligheid of structurele onveiligheid wordt er (opnieuw) melding gemaakt bij Veilig Thuis;
- Bij de beslissing hulp inzetten is de professional zelf verantwoordelijk voor het organiseren, coördineren en toezicht houden op de ingezette hulp
- Indien de hulp onvoldoende blijkt, zal de professional alsnog melden bij Veilig Thuis
- Indien de hulp geen hulp in kan zetten en/of deze niet kan monitoren zal de professional melden bij Veilig Thuis

De ingezette hulp, de voortgang en eventuele vervolgstappen zullen door de professional worden gedocumenteerd in het dossier.

7. WETTELIJKE VERPLICHTINGEN

KINDCHECK

Instructie gebruik Kindcheck

De Kindcheck is onderdeel van de Wet Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Doel van de Kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s) verkeert of verkeren. De Kindcheck vindt plaats in STAP 1 van de Meldcode.

De Kindcheck geldt voor alle beroepskrachten die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De Kindcheck is gericht op professionals die contacten hebben met volwassen cliënten en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De Kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de professional zich, vanwege de ernstige situatie van zijn/haar (volwassen) cliënt, zorgen maakt over mogelijk (andere) aanwezige minderjarige kinderen. De Kindcheck geldt als een professional meent dat er, vanwege de toestand van zijn (volwassen) cliënt, risico's zijn op ernstige schade voor (andere) kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van cliënt. Zo geldt de Kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de professional zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de Kindcheck;
- De Kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Bij twijfels over de veiligheid van de kinderen dienen de stappen van de Meldcode doorlopen te worden. De professional dient eerst vast te leggen door welke signalen er twijfels over de veiligheid van de kinderen is. Daarna dient de professional de verdere stappen van de Meldcode te volgen die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

VERANTWOORDELIJKHEID

De professional is zelf verantwoordelijk voor het doorlopen van de stappen van de Meldcode en is zelf verantwoordelijk om advies te vragen bij de aandachtsfunctionaris van Adiona.

VERTROUWELIJKE INFORMATIE

Wegens de invoering van de nieuwe wetgeving rondom persoonsgegevens, de AVG, Algemene Verordening Gegevensbescherming, is het van belang dat de professional op de hoogte is dat deze vastgelegde gegevens goed opgeborgen dienen te worden zoals beschreven in de AVG. Daarnaast werkt de AVG niet belemmerend wanneer er noodgevallen ontstaan. De professional is verantwoordelijk om alle stappen van de meldcode zorgvuldig te documenteren in het cliëntendossier.

DESKUNDIGHEID EERGERELATEERD GEWELD/MEISJESBESNIJDENIS

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. De professional dient in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt.

Adiona adviseert de professional op het gebied van eengerelateerd geweld altijd de aandachtsfunctionaris te informeren en een deskundige te raadplegen bij Veilig Thuis te raadplegen en/of de politie.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties.

INFORMATIE OVER MELDRECHT IN RELATIE TOT BEROEPSGEHEIM

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt is van wezenlijk belang. Het doorbreken van het beroepsgeheim is noodzakelijk in gevallen van acute en structurele onveiligheid.

MELDRECHT

Met de invoering van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) in 2015 is er voor zorgaanbieders, ook paramedici en beroepskrachten, een meldrecht. Het meldrecht geeft aan dat doorbreken van het beroepsgeheim in specifieke situatie wettelijk toegestaan is.

Het beroepsgeheim mag doorbroken worden wanneer geconstateerd wordt dat een cliënt in een acute en/of structureel onveilige situatie zit.

Op grond van artikel 5.2.6 Wmo mogen professionals met een beroepsgeheim of zwijgplicht, zonder toestemming van cliënt gegevens verstrekken aan Veilig Thuis wanneer er een vermoeden is of dat het noodzakelijk wordt geacht om huiselijk geweld of kindermishandeling te stoppen of te laten onderzoeken.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken. Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de professional de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest.

Het is ook toegestaan, op grond van artikel 1:240 BW het beroepsgeheim te doorbreken wanneer het noodzakelijk is en gegevens te verstrekken aan de Raad voor de Kinderbescherming.

PARTICIPATIE VAN KINDEREN

Voor kinderen waarbij vermoedens zijn van huiselijk geweld en kindermishandeling is het essentieel dat zij betrokken worden bij de gang van zaken bij de stappen van de meldcode, dat betekent dat zij gezien en gehoord worden en dat de professional de gang van zaken bespreekt.

Daar de achtergrond, deskundigheid en het werkgebied van de deelnemers van Adiona divers is, adviseert Adiona inzake de participatie van het kind advies en informatie in te winnen bij de aandachtfunctionaris en bij twijfel altijd Veilig thuis te consulteren.

Het is enorm belangrijk dat de professional op de hoogte is van de ["Handreiking Participatie van kinderen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling"](#) (VWS, 2018).

PROTOCOL INZAKE PARTICIPATIE VAN EEN KIND

De Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals zorgvuldig te handelen als zij vermoeden dat een kind thuis mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt wordt. Volgens het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind zal het belang van het kind altijd de eerste overweging moeten zijn wanneer er beslissingen worden genomen die een kind raken. Om bij vermoedens van kindermishandeling te kunnen handelen in het belang van het kind is het essentieel dat kinderen in het hele proces van signaleren en de daaropvolgende beslissingen betrokken worden, dat wil zeggen dat er naar hun visie gevraagd en geluisterd wordt, dat hun mening meeweegt in beslissingen en dat zij informatie krijgen. Uiteraard doorloopt een professional een meldcode kindermishandeling met het belang van kinderen voor ogen. Om het belang van het kind daadwerkelijk de eerste overweging te laten zijn, is participatie van kinderen erg belangrijk. In onderstaand protocol concrete handvatten om participatie van kinderen structureel te waarborgen:

	Acties t.b.v. aanpassen meldcode	Daarin tenminste aandacht voor:
1	Scan de meldcode op het woord 'cliënt', 'patiënt' of 'ouder en/of kind' en andere algemene termen	Benoem expliciet wie bedoeld wordt: ouder/verzorger, ouder én kind of kind. Benoem tenminste in stap 3 het kind expliciet als gesprekspartner
2	Neem voorschriften op voor het geven van procesinformatie aan kinderen: wieis wat waarom en wanneer aan het doen	Informatie over: • inhoud zorgen • inhoud besluiten • moment en inhoud terugkoppeling • proces van besluitvorming • mogelijkheden voor participatierecht op klacht of verzet
3	Neem voorschriften op over informatie aan kinderen over hun recht veilig op tegroeien	Informatie over: • de normale omgang tussen ouders en kinderen • onschuldigen van kinderen
4	Neem voorschriften op over informatie aan kinderen over hun recht hun mening te geven	Informatie over hun recht om betrokkente worden, hun mening te geven en de mogelijkheden daarvan
5	Neem voorschriften op voor het vragen en luisteren naar de visie van kinderen (horen van kinderen)	Informeren en luisteren naar: • mening over bestaande zorgen • door kind geopperde oplossingen • mening over voorgestelde beslissingen
6	Neem voorschriften op voor het wegvan de mening van het kind in de besluitvorming	Hoe de mening van het kind wordt gehoord en meegewogen in de besluitvorming

7	Benoem expliciet welke route te nemen bij een disclosure van een kind	• direct advies vragen aan Veilig Thuis, vervolgstappen samen bepalen
8	Neem informatie op over herstelgericht handelen	Steun bieden aan kinderen, ook na overdracht of melding Contact houden met Veilig Thuis en andere hulpverlening
9	Neem een bijlage op met (verwijzing naar) kwalitatieve gesprekstips	

Informatie over het proces:

- Wie wat aan het doen is.
- Waarom diegene dit aan het doen is.
- Wie wat aan het doen is.
- Waarom diegene dit aan het doen is.
- Wanneer gebeurt het.
- Wat zijn de zorgen.
- Welke besluiten worden er genomen.
- Door wie?
- Over wat?
- Wanneer?
- Wanneer is er een terugkoppeling van Veilig Thuis?
- Waarover wordt er een terugkoppeling verwacht?
- Welke mogelijkheden zijn er voor het kind om mee te mogen/kunnen denken?
- Waar heeft een kind recht op?
- Hoe kan een kind zich verzetten?

Informatie over veilig opgroeien

- Hoe en wie geeft de informatie aan kinderen over hun recht om veilig op te groeien?
- Wat is een normale omgang tussen ouder en kind?
- Hoe zorgt een professional dat een kind zich niet schuldig voelt?

Recht op eigen mening

- Wie informeert het kind over het recht om betrokken te worden.
- Het recht een eigen mening te mogen geven en de mogelijkheden daarvan.

Vragen en luisteren naar de visie van het kind

- De mening van het kind over bestaande zorgen.
- De door het kind geopperde oplossingen.
- De mening over voorgestelde beslissingen.

De mening van het kind in de besluitvorming

- Wie?
- Hoe?
- Wanneer?

Word de mening van het kind gevraagd over de besluitvorming?

Route bij disclosure

De professional zal bij disclosure moeten handelen volgens de stappen van de Meldcode.

Disclosure valt onder Meldnorm 1 van het afwegingskader.

De professional dient te allen tijde contact op te nemen met Veilig Thuis en het kind/cliënt hierover te informeren.

Steun

Bij een melding dient er duidelijkheid en steun te worden geboden aan het kind, de cliënt.

- Hoe wordt dit met het kind besproken?
- Hoe en wie houdt hierover contact met Veilig Thuis?
- Welke eventuele (andere) hulpverlening is hierbij betrokken?
- De professional participeert in deze fase zoveel en zo passend mogelijk.

8. PREVENTIEVE MAATREGELEN

7.1 Scholing

Om vroegtijdig te kunnen signaleren over ongewenste omgangsvormen en seksueel misbruik op te merken is het van belang dat de professional op regelmatige basis bijgeschoold wordt. De professional kan hier zelf voor zorgdragen en/of met hulp van de dienstverlening van de beroepsorganisatie.

7.2 Transparant werken

Bij aanvang van een coachingstraject dienen de ouders en/of de jeugdige goed geïnformeerd te worden over de meldplicht van de professional. Indien er sprake is van geweld- of zedendelict, en/of bij het vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag tussen kinderen onderling en of andere volwassenen, is het van belang dat ouders weten bij wie zij zich kunnen melden.

7.3 Open cultuur

Beroepsorganisatie Adiona dient toegankelijk te zijn daar waar vragen of overleg noodzakelijk is indien er vermoedens zijn. Dit wordt o.a. mogelijk gemaakt door regelmatig informatie aan de leden te voorzien en daar waar vraag is, interviews te organiseren.

9. BIJLAGE 1 – DE VERSCHILLENDE VORMEN VAN KINDERMISHANDELING EN HUISELIJK GEWELD

Kindermishandeling komt voor in alle lagen van de bevolking en in alle leeftijdscategorieën. Vaak komen verschillende vormen tegelijkertijd voor. Bij iedere vorm van mishandeling is er ook sprake van psychische mishandeling. Het kind niet beschermen tegen de mishandeling door de andere ouder is ook mishandelen.

Zo veel mogelijk vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling worden in deze bijlage nader toegelicht, inclusief vormen van seksueel geweld, genitale verminking en eengerelateerd geweld. Specifieke vormen van geweld vragen specifieke kennis en vaardigheden van professionals. Ontbreekt deze specifieke deskundigheid, dan is het verstandig dat de aandachtsfunctionaris bij signalen die mogelijk kunnen duiden op zo'n specifieke vorm van geweld, meteen een beroep doet op Veilig Thuis. Hieronder staat een opsomming van vormen van kindermishandeling en huiselijk geweld.

LICHAMELIJKE MISHANDELING

Ouders verwonden het kind of staan toe dat het kind wordt verwond. (Anders dan ten gevolge van een ongeluk.) Voorbeelden van lichamelijke mishandeling:

- slaan, stompen, schoppen, opzettelijk laten vallen, verbranden, vergiftigen, verstikken;
- meisjesbesnijdenis: een ingreep aan de uitwendige geslachtsdelen van een meisje (zie onder een uitgebreide beschrijving);
- Shaken Baby Syndroom: verzameling van signalen en symptomen die het gevolg zijn van het heftig door elkaar schudden van een baby.

LICHAMELIJKE VERWAARLOZING

Het kind onthouden wat het voor zijn lichamelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Ouders zijn niet in staat of bereid tot het verschaffen van minimale zorg ten aanzien van de lichamelijke behoeften. Voorbeelden van lichamelijke verwaarlozing:

- niet zorgen voor voldoende of geschikt eten;
- niet zorgen voor schone, aan de weersomstandigheden aangepaste, passende kleding;
- niet zorgen voor geschikt onderdak;
- niet zorgen voor geschikte medische, tandheelkundige en geestelijke gezondheidszorg;
- niet zorgen voor voldoende hygiëne;
- niet zorgen voor voldoende toezicht.

PSYCHISCHE MISHANDELING

Het toebrengen van schade aan de emotionele en/of persoonlijkheidsontwikkeling van het kind. Voorbeelden van psychische mishandeling zijn:

- het bedreigen of uitschelden van een kind als een systematisch patroon van kleineren en denigreren;
- het kind tot zondebok maken;
- het belasten van een kind met een te grote verantwoordelijkheid;
- eisen stellen waaraan een kind niet kan voldoen;
- het blootstellen van een kind aan extreem, onberekenbaar of ongepast gedrag;
- het opsluiten of vastbinden van het kind als middel van straf of controle.

PSYCHISCHE VERWAARLOZING

Het kind onthouden wat het voor zijn geestelijke gezondheid en ontwikkeling nodig heeft. Voorbeelden van psychische verwaarlozing zijn:

- niet zorgen voor voldoende aandacht, respect, genegenheid, liefde en contact;
- niet zorgen voor voldoende ruimte voor toenemende autonomie;
- niet zorgen voor regelmatige schoolgang, onthouden van onderwijs;
- blootstellen aan huiselijk geweld.

SEKSUEEL MISBRUIK

Seksueel contact met een kind hebben of pogen te hebben, ter bevrediging van de seksuele gevoelens van de ouder/verzorger of anderen en/of uit geldelijk gewin. Voorbeelden van seksueel misbruik zijn:

- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij geen genitaal contact plaatsvindt (bijvoorbeeld ongepast kussen, strelen van borsten);
- aanranding en uitbuiting of het toestaan hiervan waarbij genitaal contact plaatsvindt;
- penetratie door vingers, voorwerpen of penis;
- pornografisch materiaal laten zien of opnemen.

VROUWELIJKE GENITALE VERMINKING (VGV)

Vrouwelijke genitale verminking, ook wel meisjesbesnijdenis genoemd, is een ingreep aan de uitwendige geslachtsorganen. De lichtste vorm is een sneetje in de voorhuid van de clitoris. De meest verminkende vorm is de infibulatie of faraonische besnijdenis, waarbij de hele clitoris, de kleine schaamlippen en een deel van de grote schaamlippen worden verwijderd. Na hechting van wat over is van de grote schaamlippen, blijft alleen een kleine opening over voor menstruatiebloed en urine.

Vrouwelijke genitale verminking is een traditioneel gebruik dat vooral voorkomt in een aantal Afrikaanse landen. De traditie is daar soms verweven geraakt met het geloof, zowel islamitisch als christelijk. De ingreep vindt meestal plaats bij jonge meisjes, de exacte leeftijd verschilt per land.

Alle vormen van vrouwelijke genitale verminking zijn in Nederland strafbaar. Ook inwoners van Nederland die hun dochter in het buitenland laten besnijden plegen een strafbaar feit en kunnen in Nederland worden vervolgd.

Belangrijk: bij een vermoeden van VGV dient door de aandachtsfunctionaris direct contact te worden opgenomen met Veilig Thuis.

EERGERELATEERD GEWELD

Eergerelateerd geweld is geestelijk of lichamelijk geweld dat wordt gepleegd vanuit een collectieve mentaliteit in reactie op een schending van de eer van een man, vrouw of familie.

Onder eergerelateerd geweld vallen bijvoorbeeld bedreiging met eermoord, aanzetten tot zelfmoord, mishandeling of verminking, verstoting of bedreiging daarmee en uithuwelijking. Eerwraak is de meest extreme vorm omdat het slachtoffer hierbij wordt vermoord.

Belangrijk: bij een vermoeden van eergerelateerd geweld dient door de aandachtsfunctionaris direct contact te worden opgenomen met Veilig Thuis.

10. BIJLAGE 2 – SEKSUELE ONTWIKKELING VAN KINDEREN EN GRENDOVERSCHRIJDEND GEDRAG

Wat is en wat hoort bij een 'normale' seksuele ontwikkeling?

Ieder kind maakt in zijn algemene ontwikkeling een seksuele ontwikkeling door. In zijn eigen tempo, wanneer hij daar aan toe is, verkent hij zijn eigen lichaam en dat van anderen. Baby's hebben intimiteit en liefdevolle aanraking nodig voor een gezonde ontwikkeling. Zij zijn heel zintuiglijk ingesteld. Huidcontact is belangrijk. Zo ontdekken zij hun lichaam. Naarmate ze ouder worden ontdekken ze verschillen tussen zichzelf en anderen en worden zij nieuwsgierig naar andere kinderen. Bij het verkennen van hun lichaam kunnen ook lustgevoelens ontstaan. Dit is een normaal onderdeel van de ontwikkeling. Peuters kunnen vanuit hun nieuwsgierigheid vragen stellen over thema's als waar baby's vandaan komen en doen onschuldige seksuele spelletjes zoals doktertje spelen. Het is vaak voor de volwassenen een meer beladen onderwerp dan voor kinderen. Het is van belang dat de professional zich weet af te vragen wat wel en wat niet bij de ontwikkeling en leeftijdsfase van het kind hoort.

Als twee kinderen van vier jaar samen doktertje spelen, doen ze dat omdat ze alle twee in dezelfde fase zitten: een fase waarin ze hun lichaam en gevoelens aan het ontdekken zijn. Een ouder kind, bijvoorbeeld van tien jaar, dat met een kind van bijvoorbeeld vier jaar doktertje speelt scheelt in zijn seksuele ontwikkeling te veel jaar van het kind van vier. Een kind van tien jaar is die fase van ontdekking al lang voorbij. Hij is aan het begin van de puberteit en beleeft seksualiteit op een andere manier. 'Te ver gaan' is in dat geval seksueel grensoverschrijdend gedrag waarbij de oudste door zijn emotioneel en fysieke overwicht de ander tot handelingen aanzet die hij niet kan weigeren en/of waar de ander niet aan toe is. Bovendien kan er bij zo'n leeftijdsverschil ook sprake zijn van manipulatie waarbij de ander wordt gedwongen iets te doen wat hij niet wil.

Seksueel gedrag van kinderen wordt over het algemeen geaccepteerd binnen bepaalde grenzen. Maar die grenzen kunnen voor een ieder anders liggen. Dat is afhankelijk van de eigen waarden en normen van de professional en/of de waarden en normen van de ouders.

TERMINOLOGIE EN DEFINITIE

Bij seksueel grensoverschrijdend gedrag gaat het om seksueel gerichte aandacht tot uiting komend in non-verbaal, verbaal of fysiek gedrag, dat zowel opzettelijk als niet opzettelijk kan zijn. De gedragingen worden door het kind dat ze ondergaat, als ongewenst ervaren. Meestal is er sprake van machtsongelijkheid tussen de kinderen. Degene die het ondergaat bepaalt of het gedrag ongewenst is. Dit kan van kind tot kind verschillend zijn. Bij seksuele intimidatie is er sprake van gedrag dat gekenmerkt wordt door eenzijdigheid, ongewenstheid of dwang.

Bij het signaleren van grensoverschrijdend seksueel gedrag is het belangrijk dat de professional op zijn/haar intuïtie vertrouwt en op zijn/haar gevoel: wat is dit raar/wat is er met dit kind aan de hand? Het is belangrijk het kind zorgvuldig te observeren en na te gaan: waarom vind ik dit, wat zie ik nog meer bij dit kind? Een volgende essentiële stap is het bespreken van deze signalen met een collega of aandachtsfunctionaris.

Ondanks het feit dat seksuele spelletjes of het verkennen van het lichaam door kinderen bij kinderen bij de gewone seksuele ontwikkeling horen, zijn er ook grenzen bij (seksueel getinte) spelletjes tussen kinderen onderling. Voor alle leeftijden geldt dat alle lichamelijke spelletjes waarbij kinderen elkaar pijn doen, te ver gaan. Er zijn meerdere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel gedrag grensoverschrijdend is. Als aan één van deze criteria niet voldaan is, is er mogelijk sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Deze criteria zijn:

1. **Criterium 1 toestemming:** om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moeten beide partijen daar toestemming voor hebben gegeven.
Maar om toestemming te kunnen geven, moet men oud, wijs of geïnformeerd genoeg zijn om in te kunnen schatten:
 - o Wat er precies gaat of kan gebeuren
 - o Wat de consequenties kunnen zijn
 - o Of het gebruikelijk is binnen een bepaalde groep of in de gegeven situatie.Toestemmen houdt bovendien meer in dan ja-knikken op een simpel verzoek en mag niet verward worden met geen verzet plegen.
2. **Criterium 2 vrijwilligheid:** een gezond seksueel contact gebeurt altijd op vrijwillige basis. Er mag geen sprake zijn van dwang, geweld, manipulatie, dreiging of groepsdruk.
3. **Criterium 3 gelijkwaardigheid:** om van een gezond seksueel contact te kunnen spreken, moet er een gelijkwaardige relatie bestaan tussen de betrokkenen. Dit betekent dat er een zeker evenwicht moet zijn tussen beide partijen op het gebied van onder meer leeftijd, kennis, intelligentie, aanzien, macht, levenservaring, ontwikkelingsniveau en status.

Andere criteria: ontwikkeling, context en zelfrespect

Er zijn nog enkele andere criteria op basis waarvan je kan bepalen of seksueel (getint) gedrag grensoverschrijdend is. Zo is er bijvoorbeeld sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag als het seksueel gedrag niet aangepast is aan de context of als het gedrag van weinig zelfrespect getuigt. Voorbeelden: een kind dat in het openbaar zijn penis toont of masturbeert.

Daarnaast is er de vraag of het gedrag aangepast is aan de leeftijd of de ontwikkelingsfase. Is dat niet het geval, dan is er sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag.

Voorbeelden:

Een 8-jarige die naar porno zoekt op het internet.

Een 10-jarige die geslachtsgemeenschap heeft met een 12-jarige.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

- o Aandacht voor communicatie met kinderen over seksueel gedrag. Hieronder een aantal voorbeelden van hoe met en door kinderen gecommuniceerd kan worden in relatie tot seksueel gedrag. Betrek ouders bij de (gespreksvoering rondom) deze onderwerpen.
- o Geef zelf het goede voorbeeld: stel eigen grenzen, respecteer die van anderen en reageer als iemand een grens overschrijdt.
- o Vertel kinderen dat er maar een paar mensen zijn die hen bloot mogen aanraken. En dat ze het moeten vertellen als iemand anders dat doet.
- o Leer kinderen nee te zeggen en weg te gaan als iemand hen aanraakt op een manier die ze niet prettig vinden.
- o Help kinderen begrijpen/onderscheiden wie ze wel en niet kunnen vertrouwen.
- o Bespreek met kinderen het verschil tussen leuke en niet-leuke geheimen. Moedig kinderen aan om geheimen die hem of haar slecht doen voelen, te delen met iemand die ze vertrouwen.
- o Maak gebruik van voor kinderen ontwikkelde boekjes of spelletjes om onderwerpen rond seksualiteit bespreekbaar te maken, kijk op: www.seksualiteit.nl.

Geraadpleegde bronnen

- Basisdocument het afwegingskader in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, 2017
- Basismodel Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, versie 2016
- Geldende wetgeving
- Het Vlaggensysteem, Movisie en Sensoa 2010
- Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor de branche kinderopvang inclusief bijbehorende handleiding, 2013
- Voorbeeldprotocol van de [Landelijke Vakgroep Aandachtsfunctionarissen](http://www.landelijkevakgroepaandachtsfunctionarissen.nl) (LVAK), 2018

11. BIJLAGE 3 – SOCIALE KAART

Het is belangrijk om de sociale kaart zo volledig mogelijk aan te passen en in te vullen met de organisaties en instanties van de regio waar jouw praktijk/werk gevestigd is.

Sociale kaart van [Naam Organisatie]

Organisatie : Politie alarmnummer (bij noodsituaties)

Telefoonnummer: 112

Organisatie : Crisisdienst Jeugd (bij noodsituaties)

Telefoonnummer:

Organisatie : Veilig Thuis (in regio)

Contactpersoon:

Adres :

Telefoonnummer :

E-mailadres :

Organisatie : Algemeen Maatschappelijk Werk (in regio)

Contactpersoon:

Adres :

Telefoonnummer:

E-mailadres :

Organisatie : Jeugdzorg (in regio)

Contactpersoon:

Adres :

Telefoonnummer:

E-mailadres :

Organisatie : GGD (in regio)

Contactpersoon:

Adres :

Telefoonnummer:

E-mailadres :

Organisatie : Jeugdgezondheidszorg (in regio)

Contactpersoon:

Adres :

Telefoonnummer:

E-mailadres :

Organisatie :

Contactpersoon

Adres :

Telefoonnummer:

E-mailadres :

12. BIJLAGE 4 – SIGNALENLIJST KINDERMISHANDELING 4-12 JARIGEN

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling.

Het is **niet** de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan. De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling, om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen:

- ☐ Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- ☐ Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling
- ☐ Regressief gedrag (terugval in ontwikkeling)
- ☐ Niet zindelijk

Relationele problemen:

Ten opzichte van de ouders:

- ☐ Totale onderwerping aan de wensen van de ouders
- ☐ Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders
- ☐ Onverschilligheid ten opzichte van de ouders
- ☐ Kind is bang voor ouders
- ☐ Kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn

Ten opzichte van andere volwassenen:

- ☐ Bevriezing bij lichamelijk contact
- ☐ Allemansvriend
- ☐ Lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact
- ☐ Waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van andere kinderen:

- ☐ Speelt niet met andere kinderen
- ☐ Is niet geliefd bij andere kinderen
- ☐ Wantrouwend
- ☐ Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Gedragsproblemen:

- ☐ Plotselinge gedragsverandering
- ☐ Labiel, nerveus gespannen
- ☐ Depressief
- ☐ Angstig
- ☐ Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- ☐ Agressief
- ☐ Hyperactief
- ☐ Destructief

- ☐ Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- ☐ Vermoeidheid, lusteloosheid
- ☐ Niet huilen, niet lachen
- ☐ Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- ☐ Schuld- en schaamtegevoelens
- ☐ Zelf verwondend gedrag
- ☐ Eetproblemen
- ☐ Anorexia/boulimia
- ☐ Slaapstoornissen
- ☐ Bedplassen/broekpoepen

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling):

- ☐ Blauwe plekken/striemen
- ☐ Krab-, bijt- of brandwonden
- ☐ Botbreuken
- ☐ Littekens

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing):

- ☐ Slechte hygiëne
- ☐ Onvoldoende kleding
- ☐ Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg
- ☐ Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- ☐ Herhaalde ziekenhuisopnamen
- ☐ Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- ☐ Traag herstel door onvoldoende zorg

Overige medische signalen:

- ☐ Ondervoeding
- ☐ Achterblijven in lengtegroei
- ☐ Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.)

3. Kenmerken ouders / gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- ☐ Ouder troost kind niet bij huilen
- ☐ Ouder klaagt overmatig over het kind
- ☐ Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- ☐ Ouder toont weinig belangstelling voor het kind

Signalen ouder:

- ☐ Geweld in eigen verleden
- ☐ Apathisch en (schijnbaar) onverschillig
- ☐ Onzeker, nerveus en gespannen
- ☐ Onderkoeld brengen van eigen emoties
- ☐ Negatief zelfbeeld
- ☐ Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- ☐ Afspraken niet nakomen
- ☐ Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen
- ☐ Psychiatrische problemen
- ☐ Verslaafd

Gezinskenmerken:

- ☐ 'Multi-probleem' gezin
- ☐ Ouder die er alleen voorstaat
- ☐ Regelmatig wisselende samenstelling van gezin
- ☐ Isolement

- ☐ Vaak verhuizen
- ☐ Sociaal-economische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, etc.
- ☐ Veel ziekte in het gezin
- ☐ Draaglast gezin gaat draagkracht te boven
- ☐ Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken:

- ☐ Verwondingen aan genitaliën
- ☐ Vaginale infecties en afscheiding
- ☐ Jeuk bij vagina en/of anus
- ☐ Problemen bij het plassen
- ☐ Recidiverende urineweginfecties
- ☐ Pijn in de bovenbenen
- ☐ Pijn bij lopen en/of zitten
- ☐ Seksueel overdraagbare ziekten

Relationele problemen:

- ☐ Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder

Gedragsproblemen:

- ☐ Afwijkend seksueel gedrag
- ☐ Excessief en/of dwangmatig masturberen
- ☐ Angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact
- ☐ Niet leeftijdsadequaat seksueel spel
- ☐ Niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit
- ☐ Angst om zich uit te kleden
- ☐ Angst om op de rug te liggen
- ☐ Negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam
- ☐ Schrikken bij aangeraakt worden
- ☐ Houderige motoriek (onderlichaam 'op slot')
- ☐ Geen plezier in bewegingsspel

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen:

- ☐ Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens, kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan)
- ☐ Opstandigheid
- ☐ Angst
- ☐ Negatief zelfbeeld
- ☐ Passiviteit en teruggetrokkenheid
- ☐ Zichzelf beschuldigen
- ☐ Verlegenheid

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- ☐ Wantrouwen ten aanzien van de omgeving
- ☐ Gebrek aan sociale vaardigheden

6. Signalen die specifiek voor kinderen die te maken hebben met Pediatric Condition Falsification (PCF) en Factitious Disorder by Proxy (FDP).

Factitious Disorder by Proxy PCF (oude term: syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS)) is een ernstige vorm van kindermishandeling.

Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties.

PCF kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen die aan PCF wordt blootgesteld overlijdt aan de gevolgen van PCF.

Pediatric Condition Falsification (PCF) is het hoofddeel van de diagnose bij het kind.

Factitious Disorder by Proxy (FDP) is het andere deel dat betrekking heeft op het mishandelende gedrag en de intenties van ouders. In principe is dit een bewust proces dat na verloop van tijd overgaat in minder bewuste patronen. Het hoofdmotief is om aandacht en erkenning af te dwingen van artsen en andere professionals.

De ouder doet dit voor zichzelf, in de rol van zeer goede ouder.

Hoe is PCF te herkennen:

- ☐ Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld
- ☐ Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen
- ☐ Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden
- ☐ Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek
- ☐ De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt
- ☐ Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen
- ☐ De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven, koorts, lethargie
- ☐ Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten
- ☐ De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis
- ☐ Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden
- ☐ Vaak van arts wisselen

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan PCF, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl PCF-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen van kinderen die geconfronteerd zijn met seksueel grensoverschrijdend gedrag van een ander kind

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- ☐ Het kind heeft angst voor een bepaald kind
- ☐ Het kind is consequent boos op een ander kind
- ☐ Het kind komt geschrokken, bang of verward terug nadat het met een ander kind of kinderen alleen is geweest
- ☐ Het kind wil consequent niet spelen

8. Signalen van kinderen die seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen naar andere kinderen

Naast onderstaande signalen kunnen de specifieke signalen bij seksueel misbruik (zie 4) duiden op seksueel overschrijdend gedrag van kinderen onderling.

- ☐ Het kind creëert een soort isolement rond het kind (apart nemen, zich afzonderen van de groep)
- ☐ Het kind domineert of vertoont macht over een ander kind
- ☐ Veelvuldige seksistische uitingen

9. Kinderpornografie

Onder 'productie van kinderpornografie' wordt verstaan: het vervaardigen van een afbeelding en/of het vastleggen op film, foto of iedere andere soort van informatiedrager, van kinderen beneden de leeftijd van 18 jaar, die seksuele gedragingen moeten ondergaan, plegen en/of dulden.

Kinderen die gebruikt zijn voor het maken van kinderpornografie kunnen signalen afgeven die duiden op seksueel misbruik.

Daarnaast kan het kind de volgende signalen laten zien:

- ☐ Extreme angst voor het maken van foto's
- ☐ Angst voor opnamen met videoapparatuur

BRON: WOLZAK, A. (2009, 6E DRUK).
KINDERMISHANDELING: SIGNALEREN EN HANDELEN.

13. BIJLAGE 5 – SIGNALENLIJST KINDERMISHANDELING 12-18 JARIGEN

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen er signalen zijn.

Een signalenlijst kan zinvol zijn als hulpmiddel om een vermoeden van een soort van mishandeling te kunnen onderbouwen, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. Het is geen middel om iets te 'bewijzen'. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (chtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake kan zijn van kindermishandeling.

Er kunnen (ook) andere signalen voordoen die op deze signalenlijst niet vermeld staan. Ook kunnen signalen in deze lijst overlappen met signalen in de lijst van kinderen van 4 tot en met 12 jaar. Zie bijlage 4.

Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst worden geconstateerd. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen.

De signalen die in deze lijst worden vermeld, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling, om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd. In overleg met aandachtsfunctionaris kan er over zorgelijke signalen altijd worden overlegd met Veilig Thuis.

Lichamelijk welzijn

- ☐ blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- ☐ te dik
- ☐ slecht onderhouden gebit
- ☐ regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- ☐ kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- ☐ oververmoeid
- ☐ vaak ziek
- ☐ ziektes herstellen slecht
- ☐ kind is hongerig
- ☐ eetstoornissen
- ☐ achterblijvende motoriek

Gedrag van het kind

- ☐ timide, depressief
- ☐ weinig spontaan
- ☐ passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- ☐ apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- ☐ in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- ☐ labiel
- ☐ erg nerveus
- ☐ hyperactief
- ☐ negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- ☐ negatief lichaamsbeeld
- ☐ agressief, vernielzucht
- ☐ overmatige masturbatie

Tegenover andere kinderen

- ☐ agressief

- ☐ speelt weinig met andere kinderen
- ☐ vluchtige vriendschappen
- ☐ wantrouwend
- ☐ niet geliefd bij andere kinderen

Tegenover ouders

- ☐ angstig, schrikachtig, waakzaam
- ☐ meegaand, volgzaam
- ☐ gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders
- ☐ agressief

Tegenover andere volwassenen

- ☐ angst om zich uit te kleden
- ☐ angst voor lichamelijk onderzoek
- ☐ verstijft bij lichamelijk contact
- ☐ angstig, schrikachtig, waakzaam
- ☐ meegaand, volgzaam
- ☐ agressief
- ☐ overdreven aanhankelijk
- ☐ wantrouwend
- ☐ vermijdt oogcontact

Overig

- ☐ plotselinge gedragsverandering
- ☐ gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- ☐ slechte leerprestaties
- ☐ rondhangen na school
- ☐ taal- en spraakstoornissen
- ☐ alcohol- of drugsmisbruik
- ☐ weglopen
- ☐ crimineel gedrag

Gedrag van de ouder

- ☐ onverschillig over het welzijn van het kind
- ☐ laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- ☐ troost het kind niet
- ☐ geeft aan het niet meer aan te kunnen
- ☐ is verslaafd
- ☐ is ernstig (psychisch) ziek
- ☐ kleedt het kind te warm of te koud aan
- ☐ zegt regelmatig afspraken af
- ☐ houdt het kind vaak thuis van school
- ☐ heeft irreële verwachtingen van het kind
- ☐ zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- ☐ samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en
- ☐ relatieproblemen
- ☐ sociaal isolement
- ☐ alleenstaande ouder
- ☐ partnermishandeling
- ☐ gezin verhuist regelmatig
- ☐ slechte algehele hygiëne

SIGNALEN SPECIFIEK VOOR SEKSUEEL MISBRUIK

Lichamelijk welzijn

- ☐ verwondingen aan geslachtsorganen
- ☐ vaginale infecties en afscheiding
- ☐ jeuk bij vagina of anus
- ☐ pijn in bovenbenen
- ☐ pijn bij lopen of zitten
- ☐ problemen bij plassen
- ☐ urineweginfecties
- ☐ seksueel overdraagbare aandoeningen
- ☐ (angst voor) zwangerschap

Gedrag van het kind

- ☐ drukt benen tegen elkaar bij lopen
- ☐ afkeer van lichamelijk contact
- ☐ maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- ☐ extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- ☐ veel wisselende seksuele contacten met leeftijdgenoten
- ☐ zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
- ☐ prostitutie

BRON: WOLZAK, A. (2009, 6E DRUK).

KINDERMISHANDELING: SIGNALEREN EN HANDELEN.

14. BIJLAGE 6 – OBSERVATIELIJST

Deze observatielijst kan een instrument zijn om de signalen beter in kaart te brengen.
De lijst is niet uitputtend en dient als hulpmiddel te worden gebruikt.

Vragen over 'opvallend gedrag van een kind'

Naam kind (evt. initialen): _____

Jongen/meisje

Leeftijd: _____

1. Sinds wanneer vertoont het kind opvallend gedrag?

☐ laatste weken

☐ laatste maanden

☐ sinds _____

2. Het opvallende gedrag bestaat uit (meer dan één antwoord mogelijk):

☐ (zeer) meegaand gedrag

☐ gebrek aan vertrouwen in anderen

☐ ouwelijk, zorgend gedrag

☐ verzet, passief

☐ verzet, actief

☐ agressief

☐ angstig

☐ druk

☐ negatief zelfbeeld

☐ angst voor lichamelijk contact

☐ seksueel uitdagend gedrag

☐ gespannen

☐ faalangstig

☐ signalen uit de signalenlijsten _____

3. Is de verhouding bekend tot eventuele broertjes en zusjes? Zo ja (meer dan één antwoord mogelijk):

☐ prettig

☐ geen aansluiting

☐ bang

☐ plagerig

☐ agressief naar jongere kinderen

☐ bazig

☐ wordt gepest

☐ pest broertje/zusje

☐ anders, namelijk _____

4. Is de verhouding tot andere kinderen bekend? Zo ja (meer dan één antwoord mogelijk):

☐ prettig

☐ geen aansluiting

☐ bang

☐ plagerig

☐ agressief naar jongere kinderen

☐ bazig

☐ wordt gepest

☐ pest andere kinderen

☐ anders, namelijk _____

5. Hoe is de uiterlijke verzorging van het kind, zoals kleding en dergelijke?

- ☐ over het algemeen verzorgd
- ☐ over het algemeen onverzorgd
- ☐ sterk wisselend
- ☐ anders, namelijk

1. Hoe is de verhouding tot moeder?

2. Hoe is de verhouding tot vader?

3. Hoe is de verhouding tot de professional?

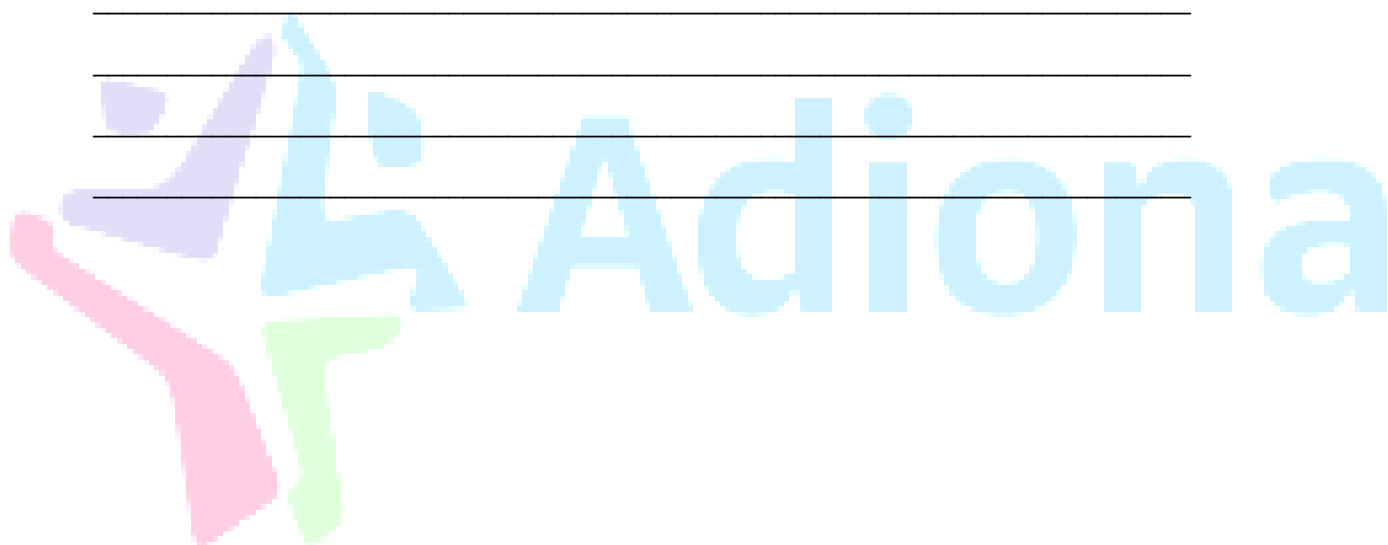
4. Hoe is het contact tussen de ouders en de professional?

5. Zijn er bijzonderheden over het gezin te melden? Indien mogelijk ook de bron vermelden.

6. Is er de laatste tijd iets in het gedrag of in de situatie van het kind veranderd?

7. Wat is er bij u bekend over eventuele broertjes en zusjes?

8. Wat zijn volgens u de problemen?

15. BIJLAGE 7 – IN GESPREK MET OUDERS ÉN KIND(EREN)

Openheid is een belangrijke grondhouding in het contact met de ouders. Zoek daarom in de drie routes zo snel mogelijk contact met de ouders om de signalen te bespreken. Soms zal, als sprake is van een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling, door het gesprek met de ouders het vermoeden worden weggenomen. In dat geval zijn de volgende stappen in de route niet nodig. Het is belangrijk hiervan wel een verslag te maken voor in het dossier. Worden de zorgen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen gezet.

Wanneer er behoefte is aan ondersteuning bij een gesprek, dan kan er altijd advies gevraagd worden aan een collega of de aandachtsfunctionaris. Ook kan er advies worden gevraagd aan Veilig Thuis.

GESPREK MET KINDEREN

Ook als een kind nog jong is, is het van belang dat de professional het gesprek met het kind alsnog aangaat, tenzij dat echt niet mogelijk is omdat het kind te jong is of het te belastend is.

De professional beoordeelt zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is. Al dan niet in overleg met de aandachtsfunctionaris. Ook hierin kan Veilig Thuis om advies worden gevraagd.

In bepaalde situaties kan het van belang zijn om een kind even alleen te spreken over de signalen, zonder dat de ouders daarbij aanwezig zijn. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf worden geïnformeerd. In verband met de veiligheid van het kind, van de professional, of die van anderen, kan worden besloten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover van te voren worden geïnformeerd. De aandachtsfunctionaris dient op de hoogte te zijn dat een dergelijk gesprek plaatsvindt. Dit kan schriftelijk worden vastgelegd in het dossier.

Tips voor het gesprek

- ☐ bepaal van tevoren het doel van het gesprek
- ☐ voer het gesprek met een open houding
- ☐ sluit aan bij waar het kind op dat moment mee bezig is
- ☐ ga op dezelfde ooghoogte zitten als het kind en kies een rustig moment uit
- ☐ steun het kind en stel het op zijn gemak
- ☐ gebruik korte zinnen
- ☐ vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind
- ☐ begin met open vragen (Wat is er/is er iets gebeurd? Wanneer is dat gebeurd? Hoe komt dat?) en wissel deze af met gesloten vragen (Ben je gevallen? Heb je pijn? Ging je huilen? Vond je dat leuk of niet leuk?)
- ☐ vraag niet verder wanneer het kind niets wil of kan vertellen
- ☐ houd het tempo van het kind aan, niet alles hoeft in één gesprek
- ☐ laat het kind niet merken dat je van het verhaal schrikt
- ☐ val de ouders (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, in verband met loyaliteitsgevoelens
- ☐ geef aan dat je niet geheim kunt houden wat het kind vertelt. Leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het beste kunt helpen. Leg het kind uit dat je het op de hoogte houdt van elke stap die je neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen
- ☐ vertel het kind dat het heel knap is dat hij/zij het allemaal zo goed kan vertellen
- ☐ let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen van het kind
- ☐ stel geen "waarom"-vragen
- ☐ stop het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

Kindermishandeling aanpakken is een zaak van volwassenen.

Het doel van een gesprek met een kind is het ondersteunen en het laten uiten van gevoelens en gedachten van het kind. Het doel van een gesprek is niet om via het kind de situatie te onderzoeken. Het kind is het slachtoffer en kan hierdoor in een onveilige situatie terecht komen of gaan worstelen met loyaliteit ten opzichte van de ouder.

Het is belangrijk dat de professional zich bewust is van de sterke loyaliteitsgevoelens van een kind ten opzichte van zijn/haar ouders. De professional moet in het gesprek met het kind nooit de ouders afvallen, al hebben ze nog zulke afschuwelijke dingen gedaan. Het kind zal over het algemeen geen vertrouwen meer hebben in iemand die zijn ouders veroordeelt. Wel kan het gevoel van het kind worden verwoord of bevestigd.

Wees bij een vermoeden van seksueel misbruik terughoudend in het gesprek met het kind in verband met mogelijke toekomstige bewijslast. Wees met name voorzichtig met het stellen van gesloten vragen. Hierdoor kan het namelijk gebeuren dat het kind woorden in de mond gelegd wordt. Het gesprek heeft niet tot doel het bewijs van seksueel misbruik te leveren. Laat dat over aan een deskundige op het gebied van letselduiding en vraag advies bij Veilig Thuis.

Beloof nooit geheimhouding

Het is belangrijk nooit op voorhand geheimhouding aan een kind te beloven. Veel kinderen willen in eerste instantie alleen iets vertellen als wordt beloofd om het tegen niemand anders te zeggen. Als deze belofte wordt gegeven, komt de professional voor een groot dilemma te staan als het kind vertelt dat het mishandeld wordt: hij moet dan of het vertrouwen van het kind schaden of medeplichtig worden aan het in stand houden van een schadelijke situatie. De professional die een kind geheimhouding belooft uit angst dat het kind anders blijft zwijgen, moet zich bewust zijn van de consequenties van deze belofte. Als een professional geen geheimhouding wil toezeggen kan hij/zij het kind wel beloven dat hij/zij geen stappen zal ondernemen zonder dit van tevoren aan het kind te vertellen.

GESPREK MET DE OUDER(S) EN/OF VERZORGER(S)

Normaal gesproken zal een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouders. Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijk betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. De ouders behoren te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

In het gesprek met de ouder gaat het er om dat de professional of de aandachtsfunctionaris:

- ☐ het doel van het gesprek uitlegt
- ☐ de signalen, dit wil zeggen de feiten die hij/zij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij/zij heeft gedaan, bespreekt
- ☐ de ouder uitnodigt om daarop te reageren
- ☐ de reactie van de ouder interpreteert en dit checkt bij de ouder.

Voorkomen moet worden dat de professional of aandachtsfunctionaris eigen meningen of interpretaties van feiten ter sprake brengt. Een gesprek met (een van) de ouders kan achterwege blijven in verband met de veiligheid van het kind of die van anderen. Bijvoorbeeld als de professional redenen heeft om aan te nemen dat hij/zij het kind dan uit het oog zal verliezen, of dat het geweld zal escaleren. Overleg dit altijd met de aandachtsfunctionaris. Het is belangrijk ook dit vast te leggen in het dossier.

16. BIJLAGE 8 – KINDDOSSIER

In een dossier kunnen de volgende gegevens worden vastgelegd:

- ☐ datum, plaats, situatie en overige aanwezigen
- ☐ observaties van het kind
- ☐ signalen die duidelijk maken welke zorgen gezien en gehoord worden
- ☐ eventuele signalen die een vermoeden van seksueel grensoverschrijdend gedrag bevestigen of ontkrachten
- ☐ contacten over de signalen
- ☐ gegevens die verstrekt zullen worden, aan wie en wat de reden daarvoor is
- ☐ stappen die worden gezet
- ☐ wat er ondernomen is om toestemming te krijgen, indien de ouder geen toestemming geeft voor uitwisselen van gegevens
- ☐ besluiten die worden genomen
- ☐ vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf de signalen zo feitelijk mogelijk:

- ☐ worden ook veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht
- ☐ vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd
- ☐ leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een hulpverlener of arts.

17. BIJLAGE 9 - AFWEGINGSKADER

HET AFWEGINGSKADER IN DE MELDCODE

Vanaf stap 4 is het afwegingskader ingevoerd.

Stap 5 van de Meldcode is uitgebreid met twee beslissingen die in deze volgorde genomen dienen te worden:

- is melden noodzakelijk
- is hulpverlening (ook) mogelijk?

De Meldcode richt zich op huiselijk geweld en kindermishandeling. Hetgeen ook betrekking heeft op de volgende vormen van geweld:

- seksueel geweld;
- vrouwelijke genitale verminking;
- eergeerelateerd geweld;
- oudermishandeling (kind-oudergeweld);
- ouderenmishandeling;
- huwelijksdwang.

DE TOEPASSING VAN HET AFWEGINGSKADER

Het afwegingskader biedt de professional een vijftal afwegingen die hem/haar kunnen ondersteunen bij de juiste afweging te maken voor een melding bij Veilig Thuis en/of hij/zij zelf hulp kan bieden of organiseren. Het afwegingskader geeft de professionele norm weer voor situaties van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling waarin melden bij Veilig Thuis volgens de beroepsgroep als noodzakelijk wordt beschouwd. Dit afwegingskader biedt helpende vragen bij de betreffende afwegingsvraag die de professional zichzelf in een concrete situatie kan stellen. Het afwegingskader is geen checklist die altijd tot een 'ja' of een 'nee' leidt.

UITGANGSPUNTEN BIJ HET HANTEREN VAN DIT AFWEGINGSKADER

- De professional werkt zorgvuldig en baseert de afweging op feitelijke, zo concreet mogelijke en relevante informatie over de cliënt. De informatie heeft hij/zij zoveel mogelijk zelf verzameld (uit eerste hand), eventueel aangevuld met informatie uit andere bronnen (uit tweede hand) die duidelijk in het dossier dienen te worden vermeld.
- De professional gaat op zoek naar informatie die, naast het vermoeden van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, andere verklaringen voor de ontstane situatie kunnen bieden.
- De professional realiseert zich dat hij/zij mogelijk niet als eerste en waarschijnlijk ook niet als laatste betrokken is bij betreffende cliënt. Dit betekent dat hij/zij kennis neemt van en zich rekenschap geeft van dat wat aan het eigen handelen voorafging. De professional stemt dit af met mogelijke andere betrokken (hulpverleners).
- De professional handelt vanuit de opgebouwde relatie met de cliënt. Vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling vragen van de professional de werkrelatie met de cliënt te behouden én, tegelijkertijd, de signalen en zorgen zo concreet, feitelijk en expliciet mogelijk te benoemen/ beschrijven (in het dossier).
- Melden bij Veilig Thuis wordt soms ervaren als een dilemma. De afweging al dan niet te melden moet zorgvuldig gebeuren. De professional maakt bij dit soort afwegingen gebruik van collegiale consultatie, bijvoorbeeld door een aandachtsfunctionaris kindermishandeling en huiselijk geweld van Stichting Adiona te raadplegen en/of door advies te vragen bij Veilig Thuis.
- Als de professional niet weet of er (extra) kinderen betrokken zijn in het systeem rondom cliënt, voert hij/zij de kindcheck uit en maakt een aantekening van de uitkomst in het dossier.

AFWEGING

Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de Meldcode een vermoeden van of is er sprake van huiselijk geweld en/of kindermishandeling?

De professional vraagt zich na het doorlopen van de stappen 1, 2 en 3 af of het huiselijk geweld en/of kindermishandeling nog steeds actueel is, dat er nog steeds sprake is van een vermoeden daarvan. In alle stappen van de Meldcode is het mogelijk deze af te sluiten. Ook is het op ieder moment mogelijk de Meldcode opnieuw te starten. De professional legt de bevindingen vast in het dossier.

Het model met de stappen van de Meldcode en de daarin opgenomen afwegingsvragen impliceert een zekere volgorde, in de praktijk kunnen de stappen en de te maken afwegingen in hulpverleningsprocessen vaak door elkaar heen lopen.

DEFINITIES EN VOORBEELDEN ACUTE, STRUCTURELE ONVEILIGHEID EN DISCLOSURE

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn algemeen en gericht op bijvoorbeeld: maatschappelijk werk, wijkteam, jeugdzorg, ggz-instelling.

ACUTE ONVEILIGHEID

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een coach allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut(levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg (Münchhausen).
Voorbeelden	Vermoeden op (ernstig) toegebracht letsel bij personen <9 maanden of een poging daartoe dat als teken van onveiligheid wordt ingeschat. Daaronder vallen alle letsels die medische behandeling behoeven. Ernstig letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. Poging tot verwuring. Wapengebruik. Geweld tijdens de zwangerschap. Seksueel misbruik (of vermoeden van). Seksueel geweld of seksuele exploitatie door iemand uit de huiselijke kring of door iemand tot wie het slachtoffer in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, en een reële kans op herhaling of onvoldoende zicht daarop.

Acute bedreiging door een ouder/verzorger om een naaste (waaronder (ex) partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (opsluiting, familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitalen verminking (VGV)).

Onthouden van direct noodzakelijke zorg, voedsel, medicatie, huisvesting en hulpmiddelen waardoor de gezondheid acuut wordt bedreigd (-9 maanden tot 110 jaar).

Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een minderjarige, (zorg)afhankelijke volwassene of oudere verzint, (medische) onderzoeksgegevens of bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek bewust selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen die acuut de gezondheid bedreigen, daadwerkelijk veroorzaakt.

Door het slachtoffer of ouder/pleger zelf onthullen van, en/of hulp vragen voor, een situatie van actuele kindermishandeling en of huiselijk geweld waar hulp onvoldoende oplossing voor biedt.

Een acuut onveilige situatie ontstaat of zorg dreigt weg te vallen voor een minderjarige of (zorg)afhankelijke volwassene of oudere vanwege een (dreigende) suicide, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol en/of drugs door ouder/verzorger.

Gebruik van alcohol/drugs door zwangere of huiselijk (fysiek) geweld richting zwangere dat acuut de gezondheid van de zwangere en/of de ongeborene bedreigt.

Vrijheidsbeperkende maatregelen voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.

Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Blootstellen van een kind aan oorlogsgeweld door te gaan wonen in een oorlogsgebied en/of zich aan te sluiten bij een groepering die aan een strijd deelneemt in een oorlogsgebied.

Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.

Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.

Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

STRUCTURELE ONVEILIGHEID

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is een van de belangrijkste voorspellers voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstig problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger. Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

DISCLOSURE

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een professional om hulp vragen bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de professional, VeiligThuis en het slachtoffer.

18. BIJLAGE 10 - TOESTEMMING

Hieronder volgen de (mogelijke) afwegingen bij het doen van een melding bij Veilig Thuis

TOESTEMMING VOOR HET DOEN VAN EEN MELDING

In het geval de professional besluit een melding te doen van de mishandeling of het geweld bij Veilig Thuis, dan dient er eerst uitleg over de melding te worden gegeven aan het kind en/of de betrokkenen. Hierbij dient uitleg gegeven te worden wat het betekent wanneer er een melding wordt gedaan en wat het doel van de melding is. Wanneer de ouders en/of het kind bezwaar hebben tegen de melding, dan dient de professional hierover met elkaar verder in gesprek te gaan om te zien of er aan de bezwaren tegemoet kan worden komen. Wanneer de ouders en/of het kind bij hun/zijn bezwaren blijven, dan dient er een afweging te worden gemaakt tegen de noodzaak om het kind te beschermen tegen het geweld of de mishandeling. Wanneer er wordt besloten om melding te doen, ook zonder toestemming, dan kan er sprake zijn van een 'conflict van plichten'.

Verdere achtergrond informatie hierover is te vinden in de wegwijzer huiselijk geweld, kindermishandeling en beroepsgeheim en de folder horen, zien en zwijgplicht van het Ministerie van Justitie.

[Huiselijk geweld | Huiselijk Geweld](#)

[Home | Ik vermoed huiselijk geweld](#)

MONDELINGE OF SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING

Het staat een ieder vrij hoe er toestemming verkregen wordt van de betrokkenen. Mondelinge toestemming om gegevens te verstrekken is mogelijk. Er wordt geadviseerd om de mondelinge toestemming met een schriftelijke actie daarop te bevestigen. Dat kan bijvoorbeeld door een bevestigingsmail te sturen en dit op te slaan in het dossier. Noteer de datum waarop de toestemming is verkregen. Vermeld de reden van toestemming, om welke gegevens het precies gaat, aan wie deze (eventueel) verstrekt zullen worden en wat er met de gegevens gebeurt en hoe lang deze bewaart zullen worden.

DE JEUGDIGE CLIËNT EN ZIJN OUDER(S)

Wanneer de professional op het punt staat een melding te doen en zijn/haar cliënt is nog geen 12 jaar oud is, dan dient het gesprek over de melding met diens ouder(s) gevoerd te worden. Bij kinderen ouder dan 12, maar nog geen 16 jaar, dient het gesprek gevoerd te worden met cliënt en/of met de ouder(s). Woont het kind nog thuis, ook al is hij/zij al 16 jaar, dan worden de ouders ook in dit geval bij het gesprek betrokken. Wanneer de veiligheid van cliënt, van de professional zelf of van andere betrokkenen in het geding komt, is het mogelijk om af te zien van een gesprek. Dat kan ook als er een goede reden is om aan te nemen dat cliënt het contact met de professional zal verbreken en daardoor uit het zicht raakt.

BEKENDMAKING VAN DE IDENTITEIT VAN DE MELDER BIJ VERMOEDENS VAN KINDERMISHANDELING

De Wet op de Jeugdzorg geeft aan dat de identiteit van de melder door Veilig Thuis aan het gezin bekend wordt gemaakt. De melder kan bij uitzondering anoniem blijven als de veiligheid van de cliënt, van andere jeugdigen, van de professional of van de medewerkers rondom de professional in gevaar kan komen, of als de vertrouwensrelatie tussen professional en de cliënt verstoord zou kunnen worden.

DE MELDING BIJ VEILIG THUIS

Bij een melding geeft de professional zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen weer die zijn waargenomen. De professional dient daarbij duidelijk aan te geven of deze feiten en gebeurtenissen van zichzelf afkomstig zijn of van derden. Daarbij bespreekt hij/zij ook wat, na de melding, binnen de grenzen van zijn/haar eigen competenties mogelijk is om de cliënt of diens gezinsleden te beschermen en te ondersteunen. De betrokkenheid van de professional bij cliënt houdt niet op na een melding. In overleg met Veilig Thuis wordt er een gemeenschappelijke aanpak besproken.

Na een melding wordt er door Veilig Thuis een team samen gesteld om een onderzoek te starten. De organisatie zet acties in gang waarbij de cliënt en zijn gezinsleden worden beschermt. Veilig Thuis gaat tijdens het onderzoek in gesprek met de ouders en de professional(s) die met het kind te maken hebben. Op basis daarvan besluit Veilig Thuis wat er moet gebeuren. Vaak wordt vrijwillige hulp in gang gezet maar Veilig Thuis kan ook besluiten melding te doen bij de Raad voor de Kinderbescherming en/of aangifte te doen van mishandeling bij de politie.

Veilig Thuis biedt de nodige hulp aan voor slachtoffer en pleger en motiveert deze hulp te accepteren. De melder wordt door Veilig Thuis op de hoogte gehouden van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

CONTACTGEGEVENS VEILIG THUIS:

Website: [Home - Veilig Thuis](https://www.veiligthuis.nl)

Telefoon: **0800-2000**

Geweld stopt
niet vanzelf.

DESKUNDIGHEID EERGERELATEERD GEWELD/MEISJESBESNIJDENIS

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. De professional kan een op het gebied van eengerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld en urgent gemaakt. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. De professional neemt in dergelijke gevallen direct contact op met de aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie.

Gezien het feit dat de bij Adiona aangesloten deelnemers in verschillende delen van het land werkzaam zijn adviseert Adiona altijd rechtstreeks overleg te hebben met Veilig Thuis indien er sprake is van eengerelateerd geweld en/of meisjesbesnijdenis.

Adiona adviseert met klem de aangesloten deelnemers een eigen sociale kaart in zijn/haar regio goed in beeld te hebben. Dit om ervoor te zorgen dat de professionals precies weten waar een cliënt (kind, ouders/netwerk) naar doorverwezen kunnen worden indien er meer hulp noodzakelijk is. De professional dient te weten hoe hij/zij het beste Veilig Thuis weet te benaderen.

VERWIJSINDEX RISICOJONGEREN

Deelnemers van Adiona werken vanuit én op verschillende werkterreinen. Wanneer er sprake is van een samenwerking met de gemeente is het ook goed dat de professional weet of er een verwijsindex wordt gebruikt. Mogelijk wordt deze werkwijze op een andere manier genoemd. Het is aan de professional om dit uit te zoeken en duidelijkheid hierover te hebben. Toegang tot de verwijsindex is raadzaam aangezien er dan breed ingezet kan worden en de melding nog meer effect kan hebben.

Voor meer informatie omtrent de Verwijsindex: [Samenwerken via de Verwijsindex - MULTIsignaal](#)

20. GEBRUIKTE BRONNEN EN COLOFON

Deze handleiding behorend bij Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling voor de deelnemers van Adiona is gebaseerd o.a. op het afwegingskader van NVO (Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen) en aanvullend op de meldcode uit de branche kinderopvang.

Deze versie van de meldcode is verder bewerkt en geactualiseerd door Ottavia van den Broek, aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling Adiona.

Deze meldcode is een uitgave van Stichting Adiona, beroepsorganisatie voor kindercoaches.

Nuttige links:

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kindermishandeling

www.taskforcekinderenveilig.nl

www.nji.nl/kindermishandeling

www.kindermishandelingonderwijskinderopvang.nl

www.kindermishandeling.nl

www.defenceforchildren.nl

www.vooreenveiligthuis.nl

www.trimbos.nl/themas/kopp-kvo

